

פניני הפרשה

* יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים *

© נייד: 052-7654216 © כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. © דוא"ל: 7654216@gmail.com

הבריאה בשירות האדם השלם

בפרשה יש הבטחה מיוחדת לקבלת שכר גם בעולם הזה, כפי שכתוב: וברך פרי בטןך ופרי אדמתך וגו'. ולכאורה הרי "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא"?

אלא מבארים המפרשים כי למעשה אין זה תשלום על המצוות, כי שכר המצוות הוא לאין שיעור, ועין לא ראתה אלוקים זולתך, ואין אפשרות לשלם שכר כל כך גדול בעולם. אלא שכל ההבטחות הם אפשרות שאדם יוכל לעבוד את ה' בצורה נוחה ונעימה בלי מפריעים ובלי טרדות העולם הזה.

וכבר כתב המסילת ישרים שאדם השלם שעושה מעשים טובים ומשתמש בענייני העולם הזה לסיוע לעבודת בוראו, כל הברואים בעולם כולל הדוממים, שמחים בצאתם לעזור לו. כמו שמצינו באבני המקום ששם יעקב מראשותיו, שכל האבנים רבו על מי יניח צדיק את ראשו.

מסופר על הרב מפונוביז' שכאשר שהה באמריקה לצורך איסוף כסף לישיבה ולמוסדות התורה, קיבל נמק ל"א באחת מרגליו. דרש ברופאים המומחים ואמרו לו כי אין עצה אלא לכרות את הרגל הפגועה. התייעץ עם יועצים רפואיים ורבנים והכל אמרו פה אחד כי יש צורך לעבור את הניתוח.

שלח הרב טלגרמה לארץ ישראל לחזו"א לשאול בדעתו, ותשובתו של החזון איש היתה חד משמעית: בשום אופן אין לכרות את הרגל! ואכן, אחרי כמה שבועות, הרגל הבריאה לתדהמת הרופאים.

כשחזר לא"י, נכנס מיד לחזו"א לספר לו אודות המופת ולהודות. אמר לו החזו"א: דע לך, כי כשהגיעה הטלגרמה ששלחת אלי, הייתי עסוק בלימוד סוגיית פסיק רישיה ולא ימות, והכוונה היא שאי אפשר לחתוך ראש של עוף ויישאר חי, כך הבנתי שמרמזים לי מן השמים שאי אפשר **לחתוך** רגל של **ראש** ישיבה שהוא צריך אותה כדי להעמיד את הישיבה.

מיעוט שחוק

כשהיה הגאון רבי יחזקאל מאזוז זצ"ל מגיע בזקנותו לבית הכנסת למנחה וערבית, היה הגאון רבי אשר חדאד זצ"ל מנסה לפתוח עמו בשיחה קלה ולשמח אותו: "רבי יחזקאל!" היה שואל אותו "כמה פסוקים יש בפרשה?" ותמיד היה רבי יחזקאל "שולף" בענוה ונוקב במספר המדויק. בשבוע של פרשת ראה, שאל רבי אשר את שאלתו הקבועה, ונענה על ידי רבי יחזקאל: "פליאה דעת ממני". חשבו שנעלם דבר, והשכחה גוברת. הביאו חומש ובדקו וראו בסוף הפרשה "קכ"ו פסוקים, פליאה סימן" וירדו לסוף דעתו. (מפי ר' עמוס חדאד הי"ו).

עצה טובה

הורים החשים קושי או "חסימה" באמירת דברי הערכה וחיבה לילדיהם, יכולים להתחיל בתהליך הדרגתי: תחילה לומר את המלים הטובות והחמות מול תמונת הילד או בעת שהוא ישן. לאחר שבירת החסם הרגשי בדרך זו, יהיה קל יותר לבטא רגשות אלו ישירות בפני הילד. דרך נוספת היא להתחיל בכתובת מחמאות במכתב, ובהמשך לעבור למחמאות גלויות פנים אל פנים. (הרב מרדכי ששון הי"ו).

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"כשעושה דבר איסור הוא נגד רצונו יתברך ומכעיס את בוראו, ואיך יערב לו לאדם להכעיס את בוראו ולגרום לו צער ח"ו".

("מגיד חדשות" ח"י עמ' תל"ז).

ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוך (ח. י)

כתבו התוס' בברכות (דף נ"א ע"ב ד"ה והלכתא) שלפי שברכת המזון דאורייתא החמירו בה להיות יושב ומברך וכו' והוא נוטריקון "ואכלת ושבעת" שב עת "וברכת" לברה"מ. ע"כ. ואני ברגליהם אעבורה דרמז ד"ושבעת" הולך גם על לפניו "ואכלת" ששב עת "ואכלת" ולא תעמוד בעת האכילה, וכמ"ש בגיטין דף ע' ע"א ובמסכת דרך ארץ זוטא ריש פ"ה ע"ש. (הרה"ג ר' רחביה חזק שליט"א).

...

וידעת היום כי ה' אלוך וגו' הוא ישמידם והוא יכניעם לפניך והורשתם והאבדתם מהר וגו' (ט. ג)

אפשר לפרש שסוף הפסוק חוזר על תחילתו, דהיינו אם תדע שה' אלוך הוא זה המשמיד ומכניע את האויב, ולא תאמר "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", או אז "והורשתם והאבדתם מהר". (חן בשפתותיך כת"י).

...

ממרים הייתם עם ה' מיום דעתי אתכם (ט' כ"ד)

מ"ם ממרים (הראשונה) זעירא. אולי בא לרמוז שמאז שיצאו ישראל ממצרים וראו את כל כבודו וגדלו של הקב"ה בקריעת ים סוף, אעפ"כ במסעם הראשון במדבר שור כשבאו מרתה והיו המים רעים ומרים מיד צעקו והתלוננו לה' למה הוציאם ממצרים וכו' עד שהשליך משה עץ אל המים ומתקו. ולזה רמז הכתוב **ממרים**, כלומר מְמַרִּים כבר התלוננתם למרות שראיתם כל הנסים הנזכרים. וכן תמצא סופי התיבות "מיום דעתי אתכם" אותיות **מים** לרמוז לנ"ל. אי נמי **ממרים**, רצונו לומר שכל ארבעים שנה שהיינו במדבר הייתם מרים והכעסתם להקב"ה. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן • עובדיה חן

מבחן חוץ

טמונה בהתנהגות הבנים בהיעדר השגחתו. אם הם שומרים מצוות ומתמידים בתורה לא רק בזמן **שבתו בבית** כשעין השגחתו עליהם, אלא גם בזמן **לכתו בדרך** כשהוא נמצא מחוץ לבית - הרי זה סימן מובהק לכך שחינוכם מושרש וטוב.

אם כן, זהו עומק כוונת התורה: "וְלַמִּדְתֶּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם" - אך כיצד ידע כל אב ואב בניו אכן מתמידים בתורה? "בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ בְּדֶרֶךְךָ" - אם בשני המצבים הללו, הן כשאתה בבית והן כשאתה בחוץ, הם לומדים - אות הוא שאינם עושים זאת מפאת יראתם ממך, אלא מתוך יראת ואהבת שמים שקנתה שביתה בלבם.

בפרשת השבוע (עקב) נזכר הפסוק בקריאת שמע "ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך" (דברים יא, יט).

הגאון רבי **ינון חורי** זצ"ל (הביא דבריו תלמידו הגאון רבי חננאל הכהן שליט"א בספרו "שמחת התורה") עמד על חילופי הלשונות בפסוק: מדוע פתחה התורה בפניה לכלל ישראל בלשון רבים: "וְלַמִּדְתֶּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם", ועברה לפנות אל היחיד בלשון נוכח: "בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ בְּדֶרֶךְךָ"?

ויישב ביסוד חשוב בחינוך ילדים: כיצד יידע האב אם השקעתו בחינוך בניו אכן נושאת פרי? התשובה

"ראש הישיבה יודע הכל!"

שת לבו אלינו כלל, עד שעוזרו הסב את תשומת לבו אל פתח הדלת. מֶרֶן הרים את עיניו, והבחין במו"ר עומד עם כל בחורי הכיתה. חיך, ושאל: 'מה קרה?'. מו"ר הגר"נ ארביב פתח והציג בפשיטות את השאלה: 'מהרש"א בחולין כתב: דאי הוה טרפה אז לא שייך למיבעי ולהסתפק וכו', ולכאורה אדרבא, שייך להסתפק אם טרפה או לא?'.
 "היה זה מחזה מפליא ממש. מבלי כל שהיות, השיב מֶרֶן בקצרה: 'במקום 'אז' תעשה 'או', וכך יהיה הפיסוק: דאי הוה טרפה או לא - שייך למיבעי ולהסתפק'.

"מו"ר הגר"נ ארביב התבונן רגע והפטיר: 'עכשיו הכל מובן, תודה רבה'. חזרנו לכיתה, ומו"ר הסביר לנו את ההגהה ופירש את כוונת מהרש"א, והכל בא על מקומו בשלום (ראוי לציין כי לאחר שנים נדפסה מהדורת 'עז והדר' החדשה, וציינו שם בהערה כי אכן זהו הנוסח בדפוס הראשון).

"לאחר מכן שאלנו את מו"ר בתמיהה עצורה: 'הרב, איך זה יתכן? מֶרֶן ראש הישיבה מלמד היום בכתתו סוגיא אחרת לגמרי, היה עסוק בכתיבת ענין אחר, הפתענו אותו בביאור מהרש"א בסוגיא עמוקה בחולין שמן הסתם לא למד אותה לאחרונה - ואיך התשובה הנפלאה הזו היתה מוכנה בפיו?'.
 "מו"ר, תלמידו הגדול של מֶרֶן, התבונן בנו בשלוחה והשיב בקול נרגש: 'ראש הישיבה יודע הכל!'.
 על המהירות של רבנו בזיהוי הגירסא הנכונה, מספר תלמידו הגאון רבי אביחי סעדון שליט"א (ראש ישיבת "קריה נאמנה"):

"בהיותנו בחורים צעירים בשיעור ב' ישיבה קטנה (שנת תשס"ז), למדנו מסכת חולין לפני מו"ר הגאון המעיין רבי נסים ארביב זצ"ל - מתלמידיו הראשונים של מֶרֶן.

"בהגיענו לדף מ"ו עמוד א', בסוגיית 'בין הפרשות' הידועה, למדנו את דברי מהרש"א על התוספות שם. מדובר בדיבור ארוך ומסובך, שבתוכו כתב מהרש"א בלשון זו: 'דאי הוה טרפה אז לא שייך למיבעי ולהסתפק'. נעצרנו בלשון זו והתקשינו להבין: הרי לפי הבנת הסוגיא, אדרבא, שייך למיבעי ולהסתפק. מו"ר הגר"נ ארביב, שבכוח עיונו היה מסקל כל אבן ומכשול בש"ס ובמפרשים, עצר הפעם לעיין בדברי מהרש"א הללו, ותמה מאוד.

"כשראה רבי נסים כי אינו מוצא מוצא, אמר: 'בואו נשאל את ראש הישיבה'. אנחנו, הבחורים הצעירים, שטרם עמדנו על גדולתו של מֶרֶן, תהינו: וכי כיצד נוכל לבקש ממֶרֶן הסבר לכוונת מהרש"א בלב סוגיא כה מורכבת במסכת חולין? אך החרשנו כמובן.

"מו"ר עלה אל הקומה למעלה אל משרדו של רבנו, ואנחנו כולנו אחריו. מו"ר נעמד בפתח חדרו של רבנו, ואנחנו נצבים מאחוריו בחדרת קודש. באותה שעה, מֶרֶן היה עסוק בכתיבת עניין מסוים ולא

הוא - היה אומר ♦ ביאור אמדות והנהגות חז"ל על ידי הכרת אישיותם ואורח חייהם

רב - לימד זכות על בני דורו

במסכת כתובות (ל"ג ע"ב) מובאים דברי רב שאילו היו מלקים ומענים את חנניה מישאל ועזריה - הם היו משתחווים לצלם. ומֶרֶן רבנו הגדול זצ"ל מחדש בספרו "ארים נסי" שם שנראה שבא רב ללמד בזה זכות על חלק מבני דורו בימי גזירות השמד בארץ ישראל שלא עמדו בנסיון.

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה

מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז זצוק"ל

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ד שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: מתי עדיף לעשות סיום מסכת - בחודש אלול או בעשרת ימי תשובה?

תשובה: באלול, להרבות זכויות.

שאלה: האם ניתן להמיר תענית דיבור באמירת סליחות ופרקי תהילים בערב ראש חודש?

תשובה: אפשר. וכדאי לעשות זה כל ערב ראש חודש (כך ידוע בשם הסטייפלר שזה בדוק ומנוסה).

שאלה: לדעת מי שסובר שאין לומר סליחות שבלשון ארמית אלא בציבור, האם יחיד שהגיע מאוחר יכול

לאומרם לעצמו כיון שנמצאים בבית הכנסת עשרה שעסוקים בסליחות?

תשובה: יכול.

שאלה: אם סנדק או אבי הבן משתתף במנין של סליחות, על מה יש לדלג?

תשובה: אין מדלגים כלום, רק הסנדק או אבי הבן מדלג הוידיים וי"ג מדות (ע' בכה"ח סי' קל"א אות

צ'). [וע"ע בשו"ת בית נאמן ח"ג חאו"ח סי' פ"ט].

שאלה: מי שלא הספיק לעשות התרת נדרים שעורכים 40 יום לפני ראש השנה באותו יום, האם יש ענין

לעשותה לפחות ביום שאחר כך או שכל הענין הוא דוקא 40 יום לפני?

תשובה: אפשר לעשות אחר כך בדיעבד.

שאלה: רכשתי חליפה ומגבעת לבנים לימים הנוראים. וכעת שמעתי שרוב הקהילה שמתפלל אתנו אינו

נוהג ללבוש לבן, האם בכל זאת רשאי אני ללבוש לבן?

תשובה: רשאי אתה.

שאלה: יש כאלו נוהגים להצטרף לחזן במלים "ושתבח ויתפאר וכו' ויתהלל" במנגינה של "בן אדם"

שבסליחות, האם הדבר מותר?

תשובה: מותר.

נר ה' נשמת אדם

לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ אפרים בן מימיה פנינה ז"ל
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט
להצלחת פסח יוסף בן מלכה חי"ו
לישועה והצלחת סלמן בן פרחיה חי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רחל בת מו"ל ע"ה
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ מרת עליזה חורי ע"ה
לישועת והצלחת דוד בן נעמי חי"ו